

Lese og skrive med Æsops fabler

Denne gang: **Fasanen og tranen**

Innhold:

- Les fabelen: «Fasanen og tranen»
- Samtale om teksten: Snakk om ord og begreper.
- Les fabelen: Les i ett minutt. Hvor mange ord?
- Leseforståelse: Finn ordene som mangler.
- Leseforståelse: Svar på spørsmål til teksten.
- Leseforståelse: Sett setningene i riktig rekkefølge.
- Skriveoppgave: Gjenfortell fabelen. Skriftlig, eller muntlig for en klassevenn.
- Skriveoppgave: Lag din egen fabel til temaet.
- Tegning: Lag en tegning om det som skjer i fabelen.
- Spørsmål til teksten: Lag spørsmål, og spør en klassevenn. Skriv ned.
- Leseforståelse: Hvilke ord passer i teksten? Carlsten-versjon (3 alternative ord).
- Ordgjenkjenning: Ordkjeder. Sett strek mellom ord.
- Ordgjenkjenning: Øve høyfrekvente ord. Les.
- Skriveoppgave: Skriv de høyfrekvente ordene.
- Tegning: Tegn ferdig tegningen av fasanen og tranen, og fargelegg.
- Om Æsop, og fabler som sjanger.
- Lærerveiledning.

Fasanen og tranen

Oppgave ___: Les fabelen

En fargerik fasan flakset med vingene og gjorde narr av en trane som fløy forbi:

"Jeg er kleddt som en konge, i rødlig gull og purpur og andre regnbuefarger. Men du er for det meste grå."

"Det er kanskje så", sa tranen, "men jeg stiger høyt opp til skyene og synger under stjernene på himmelen. Men du går rundt i buskene nedenfor og passer på hønene dine."

Æsop levde for over 2500 år siden på øyen Samos vest for det som i dag er Tyrkia. Han var slave hos en mann som het ladmon.

Æsop laget små historier, som har et tema eller poeng, som skal illustrere en side ved det å være menneske eller å leve sammen med andre.

Ofte brukte dyr eller ting i naturen som hovedpersoner.

Hva tenker du er temaet i denne fabelen?

Fasanen og tranen

Oppgave ___: Snakk om ordene og begrepene i fabelen.

Hva er en «fasan»?

Hva betyr «kledd som en konge»?

Hva betyr «i rødlig gull og purpur»?

Hva betyr «syngende under himmelen»?

Hva betyr «passe på hønene dine»?

Andre ord og uttrykk som vi må finne ut av?

Fasanen og tranen

Oppgave ___:

Hvor mange ord klarer du å lese på ett minutt?

	<u>Ord:</u>
En fargerik fasan flakset	4
med vingene og gjorde narr	9
av en trane som fløy forbi:	15
"Jeg er kleddt som en konge,	21
i rødlig gull og purpur og	27
andre regnbuefarger. Men	30
du er for det meste grå."	36
"Det er kanskje så", sa	41
tranen, "men jeg stiger høyt	46
opp til skyene og synger	51
under stjernene på	54
himmelen. Men du går rundt	59
i buskene nedenfor og	63
passer på hønene dine."	67

Hvor mange ord klarte du?

1. gang: _____ 2. gang: _____

Fasanen og tranen

Oppgave ___: Hvilke ord mangler?

En fargerik _____ flakset med _____ og gjorde narr av en _____ som fløy forbi:

"Jeg er kleddt _____ en konge, i rødlig _____ og purpur og andre regnbuefarger. Men du er for det meste _____."

"Det er kanskje så", sa tranen, "men _____ stiger høyt _____ til skyene og synger _____ stjernene på himmelen. Men du går _____ i buskene nedenfor og passer på hønene dine."

Hvor passer ordene inn i teksten ovenfor? Kryss ut.

som	jeg	vingene	under	trane
gull	rundt	fasan	opp	grå

Fasanen og tranen

Oppgave ___: Svar på spørsmålene. Bruk hele setninger.

Hvem gjorde narr av tranen?

Hva sa fasanen om seg selv?

Hvordan beskrev fasanen tranen?

Hvor flyr tranen?

Hva sier tranen at fasanen gjør?

Fasanen og tranen

Oppgave ___: Sett setningene i riktig rekkefølge.

En fasan gjør narr av en trane.

«Du er for det meste grå.»

«Jeg er konge.»

«Du går rundt i buskene.»

«Jeg flyr høyt på himmelen.»

Forslag til temaet i fabelen:

*Fine fjær gjør ikke nødvendigvis en fin fugl.
Det er ikke nødvendigvis best det som ser finest
ut.*

Fasanen og tranen

Oppgave ___: Gjenfortell fabelen med dine egne ord.
Skriftlig eller muntlig, eller begge deler.

Fasanen og tranen

Oppgave ___: Lag en tegning av fasanen og tranen.

Fasanen og tranen

Oppgave ___ : Lag spørsmål til fabelen. Spør en klassevenn.

Ditt spørsmål:

Klassevennens svar:

Ditt spørsmål:

Klassevennens svar:

Ditt spørsmål:

Klassevennens svar:

Fasanen og tranen

Oppgave ___: Hvilket ord passer i teksten? (sett strek.)

En fargerik fasan flakset (med – til – ved) vingene og gjorde narr av en trane som fløy forbi:

"Jeg (som – fram – er) kledt som en konge, i rødlig gull og purpur og andre regnbuefarger. Men du er (til – for – foran) det meste grå."

"Det er kanskje så", (sa – stod – løp) tranen, "men jeg stiger høyt opp til skyene og (sender – synger – lyser) under stjernene på himmelen. Men du går rundt i buskene (mellom – blant – nedenfor) og passer på hønene dine."

Fasanen og tranen

Oppgave ___: Ordkjeder. Sett strek mellom ordene.

fargefasanmedvinge

narrtranefløyforbi

jegkledtkongerødgull

ogandreregnmendu

forgrådetkanskjeså

tranemenstigeopp

skysyngeunderstjerne

himmelgårbuskened

Fasanen og tranen

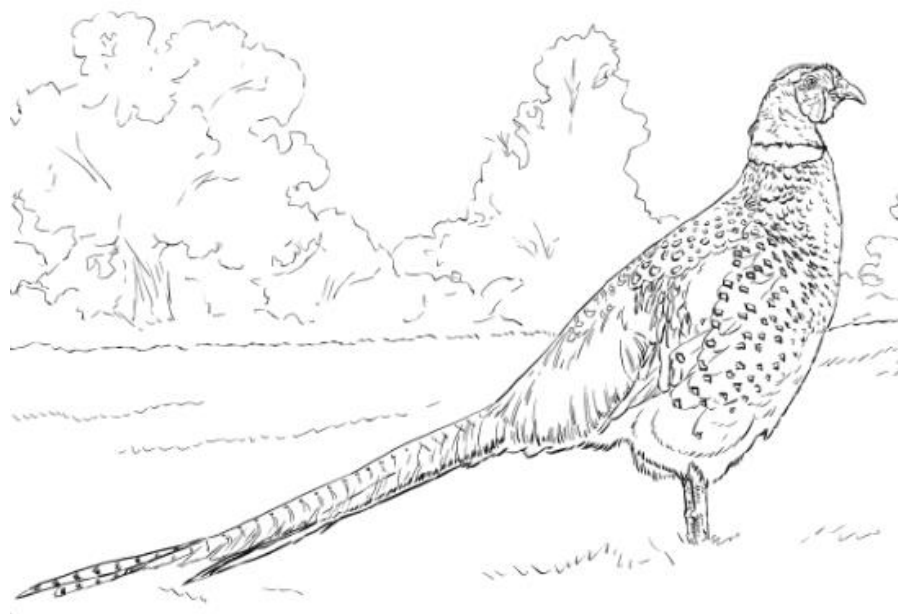
Oppgave ___: Øve høyfrekvente ord. Les.

en - rik - med - og - gjorde
av - som - forbi - jeg - kle
rød - gull - andre - regn - men
du - er - for - grå - det -
kanskje - så - opp - til - sky
under - på - går - rundt - ned

Oppgave ___: Skriv de høyfrekvente ordene.

Fasanen og tranen

Oppgave ___: Tegn ferdig tegningen av fasanen og tranen, og fargelegg.

Fasanen og tranen

(Side 2 til skrivning av egen fabel.)

Fasanen og tranen

Oppgave ___: Samtale omkring temaet i fabelen.

Noen stikkord:

- Hva blir du påvirket av (ting eller andre rundt deg)?
- Klarer du å la være å la deg påvirke eller styre av andre?
- Hvordan blir du påvirket av andre rundt deg?
- Er det greit å bli påvirket av andre? Hvorfor/hvorfor ikke?

Andre stikkord:

Eksempler:

Fasanen og tranen

Æsops liv

Æsop levde for over 2500 år siden på øyen Samos vest for det som i dag er Tyrkia. Her var han slave hos en gresk mann som het ladmon. Ut fra det som er skrevet om Æsop, må han ha vært en fysisk handikappet mann.

På et tidspunkt har Æsop blitt løslatt som slave. Han har brukt sine små moralske historier til å få vanlige folk til å se hvordan herskerne i Hellas på den tiden misbrukte sin makt og behandlet folk urettferdig. Dette kan se ut til å ha ført til at han ble utsatt for en grusom død.

Æsops fabler

Æsop fabler er små historier, som har et tema eller poeng, som skal illustrere en side ved det å være menneske eller leve sammen med andre. Vi sier ofte at fabelen har en moral eller etisk poeng.

Ofte brukte Æsop dyr eller ting i naturen som hovedpersoner i fablene for å illustrere poengene sine. Det gjorde han for å ufarliggjøre historiene sine, dvs at de ikke skulle føles rettet mot en bestemt person eller grupper av personer. Poengene i fablene er lagt til av andre enn fabelskaperen selv, men poenget var nok i tankene hans når han laget fablene.

Æsops fabler er fortsatt populære historier, som ofte blir brukt til å lære barn moral og god oppførsel. Siden de fleste fablene er korte, enkle, humoristiske og med et tydelig poeng, er de lett tilgjengelige, og appellerer til alle aldersgrupper.

Lese og skrive med Æsops fabler

Fasanen og tranen

Lærerveiledning:

Øvingsarkene i dette opplegget er tenkt brukt for elever i 4. – 7. trinn. Noe av dette kan også brukes på 3. trinn, og kanskje for elever på 2. trinn, som har kommet langt i utviklingen av leseferdighetene.

Æsops fabler har i seg mye godt stoff som kan brukes i bevisstgjøring og øving av holdninger og sosial kompetanse. Derfor har vi tatt for oss mange av disse fablene og laget opplegg rundt disse. I oppleggene har vi kombinert holdningsskapende arbeid i forhold til elevene, med trening av lese- og skriveferdigheter.

I eget arbeid med oppøving av elevenes leseferdigheter har jeg savnet opplegg som kan være gode og helhetlige. Øvingsarkene i dette opplegget er på sett og vis en samling av ulike måter å jobbe med tekster på, som er plukket opp gjennom årene.

Men; det er ikke meningen at disse øvingsarkene skal brukes fra A til Å. Her kan lærer vurdere hva man vil bruke, og hvor mye av det man vil bruke, alt etter behov for trening, hvordan man vil jobbe, elevenes motivasjon, og andre faktorer som lærer ser er nødvendig å ta hensyn til.

Dette er grunnen til at vi i oppgavene har skrevet «Oppgave ____:» slik at nummer på oppgavene kan skrives inn av lærer ut fra hva man velger å bruke. Oppgaver gir også muligheter for å differensiere innad i klassen, for å kunne tilpasse arbeidet med tekst, tema og oppgavetype til elevene.

Vi gir nedenfor en oversikt over forslag til måter vi tenker oss kan være nyttige å jobbe med disse tekstene.

Fasanen og tranen

Forskjellige måter å bruke fabelen:

1. Til lesetrening: Lese fabelen for å bli kjent med den.
 - a. Lese fabelen stille, alene.
 - b. Lese fabelen høyt sammen i gruppe eller klasse.
 - c. Lese med læringsvenn: Den ene for den andre, og bytte.
 - d. Gjenfortelle fabelen for læringsvenn med egne ord, muntlig/skriftlig.
2. Til samtale:
 - a. Bruk teksten i fabelen som utgangspunkt for å snakke om moralen eller temaet i fabelen. Hva forteller den oss? Hva kan vi lære?
 - b. Bruk ordene og begrepene i teksten til å bevisstgjøre og utvide ord- og begrepsforrådet.
3. Trene lesehastighet.
 - a. Hvor mange ord klarer eleven å lese på ett minutt?
 - b. Repetert lesing, for å øve opp ordgjenkjenning og lesehastighet.
4. Til trening av leseforståelse
 - a. Lese fabelen, og finne ut hvilke ord som mangler.
 - b. Svare på spørsmål til fabelen.
 - c. Sette setninger i kronologisk rekkefølge.
 - d. Lage egne spørsmål til fabelen, som eleven bruker til å spørre en annen elev i klassen.
 - e. Finne ut hvilket ord i parenteser som gir mest mening i sammenhengen. Denne oppgavetypen er kjent fra Carlstens lesetester.
5. Til skrivetrening:
 - a. Som utgangspunkt for å lage egen fortelling/fabel om temaet.
 - b. Gjenfortelle fabelen med egne ord, skriftlig.
6. Til kreativ utfoldelse:
 - a. Lage en tegning for å illustrere innholdet i fabelen.
 - b. Fargelegge tegninger av figurer fra teksten. I tillegg til å fargelegge, kan det tegnes videre, for å sette figurene inn i en sammenheng.

Dette er noen forslag til hvordan bruke fabelen til lese- og skrivetrening, samt samtale og bevisstgjøring omkring det sosiale temaet i fabelen.

Ellers finnes det nok uendelig med andre måter å bruke fabelen på, men her håper vi å ha gitt et knippe forslag som kan være nyttige og utviklende for elevene disse tekstene kommer til å bli brukt på.

Lykke til med det gode lese- og læringsarbeidet.

Med beste hilsen

Olav Kåre Kløvning

Netteleven.no

Fasanen og tranen